

MUS.D-8/1

MJC.D-8/1

P17.040.02.015

žigosanje ako ispunjavaju uslove propisane čl. 21, 23. i 25. ovog pravilnika.

Član 39.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o metrološkim uslovima za vodomjere („Službeni list SFRJ”, br. 2/82).

Član 40.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu SFRJ”.

Br. 0404-145/1
30. septembra 1985. godine
Beograd

Direktor
Saveznog zavoda za mjere i
dragocjene metale
Millsav Vojlčić, s. r.

744.

Na osnovu člana 33. stav 1. Zakona o mjernim jedinicama i mjerilima („Službeni list SFRJ”, br. 9/84), direktor Saveznog zavoda za mjere i dragocjene metale, propisuje

**PRAVILNIK
O METROLOŠKIM USLOVIMA ZA MAŠINE ZA MJERENJE
DUŽINE ŽICE I KABLA**

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se metrološki uslovi koje moraju ispunjavati mašine za mjerenje dužine žice i kabla (u nastavku teksta: mašine za mjerenje dužine).

Metrološki uslovi iz stava 1. ovog člana označavaju se skraćeno oznakom MUS.D-8/1.

Član 2.

Mašine za mjerenje dužine koriste se:

- 1) za mjerenje dužine žice i kabla;
- 2) za neprekidno odmjeravanje jednakih dužina žice i kabla;

Član 3.

Pod mašinama za mjerenje dužine, prema ovom pravilniku, podrazumijeva se mjerilo, čiji se rad zasniva na principu premotavanja mjenenog materijala preko mjernog točka, pri čemu se mjereni materijal prinudno dovodi u položaj tangentan na mjerni točak ili se djelimično ili potpuno obmotava oko njega.

Obrtanje mjernog točka prenosi se na uređaj za pokazivanje i obilježavanje.

Član 4.

Granice dozvoljenih grešaka (u nastavku teksta GDG) mjerila pri pregledu mjerila jesu:

- 1) za mašine za mjerenje dužine u velikoprodaji $\pm 0,4\%$ mjerene dužine, ali ne manje od ± 20 mm;
- 2) za mašine za neprekidno odmjeravanje jednakih dužina $\pm 0,4\% \pm 40$ mm, ali ne manje od ± 60 mm.
- 3) za mašine za mjerenje dužine u maloprodaji $+ 0,5\%$ mjerene dužine, ali ne manje od $+ 20$ mm.

Član 5.

GDG stvarne vrijednosti obima mjernog točka (u odnosu na proračunsku vrijednost) mogu iznositi najviše 1/2 od relativne greške mašine za mjerenje dužine.

Član 6.

GDG za mašine koje u procesu mjerenja vrše obilježavanje odmjenih dužina pri pregledu mjerila jesu:

- 1) za dužinu od početne oznake (tačke, crte) do bilo koje oznake (izmjerene dužine) - vrijednosti date u članu 4. ovog pravilnika;
- 2) za dužinu ograničenu sa bilo koje dvije oznake na rastojanju od 0,5 m, 1 m ili $n \cdot 1$ m iznosi $+ 0,4\%$ od vrijednosti date dužine, ali ne manje od 6 mm.

Član 7.

Mašine za mjerenje dužine moraju mjeriti u GDG u sljedećim referentnim uslovima:

- 1) temperatura radne sredine od $+ 10$ °C do $+ 40$ °C;
- 2) relativna vlažnost $65 \pm 15\%$;
- 3) brzina mjerenja materijala u nazivnom opsegu upotrebe;
- 4) mrežni napon u opsegu od 220 V $\pm 10\%$;
- 5) debljina mjenenog materijala u nazivnom opsegu upotrebe.

Član 8.

Mašina za mjerenje dužine sastoji se iz sljedećih dijelova:

- 1) kućišta;
- 2) mjernog točka (valjka);
- 3) pokaznog uređaja (brojača);
- 4) komandnog uređaja.

Član 9.

Na kućište mašine za mjerenje dužine mora biti nanescena nepokretna čvrsta oznaka, koja će služiti kao oznaka početka i kraja mjerenja.

Član 10.

Mjerni točak (valjak) mašine za mjerenje dužine mora biti izrađen od metala ili drugog materijala i može biti obložen postojanom oblogom, koja će umanjiti klizanje i trošenje mjenenog materijala.

Vrijednost stvarnog obima mjernog točka ne smije biti manja od 0,2 m, niti veća od 1m.

Cjelokupna ivica mjernog točka mora biti pristupačna.

Član 11.

Mjerni točak mora biti povezan sa pokaznim uređajem - brojačem, tako da odbrojava broj obrtaja mjernog točka naprijed i nazad.

Ako električno-impulsni brojači ne mogu da mjere u oba smjera (u direktnom smjeru vrši se uvećanje pokazane vrijednosti a u obrnutom umanjeње), kretanje u obrnutom smjeru mora biti onemogućeno.

Ako se mjereni materijal djelimično ili potpuno obmotava oko mjernog točka, debljina (prečnik) mjenenog materijala mora biti u ograničenom opsegu.

Član 12.

Pokazni uređaj mora imati pokazivače izrađene u obliku digitalne (cifarske) skale, sa brojevima:

- a) na disku,
- b) na dobošu,
- c) u obliku elektronske digitalne (cifarske) skale.

Brojevi na pokazivaču se moraju nalaziti u jednom redu (vnati su).

Minimalna visina brojeva mora iznositi 4 mm.

Ako su na ivicu (obod) mjernog točka nanosene oznake koje predstavljaju podjelu u jedinicama dužine (umk jedinice dužine), onda je mjerni točak pokazni element znog uređaja.

Član 13.

Vrijednost najmanjeg podjeljka mora iznositi:

- 1) 1 cm, ako se mjere dužine veće od 5 m;
- 2) 1 dm, ako se mjere dužine veće od 50 m;
- 3) 1 m, ako se mjere dužine veće od 500 m.

Član 14.

Pokazni uređaj mašine za mjerenje dužine, koja se koristi aloprodaji mora da ima pokazivač (brojač) jednokratno izene dužine, koji mora imati mogućnost poništavanja po- ne vrijednosti, a može da ima i pokazivač (brojač) ukupno jerenih dužina, kod kojeg se ne može poništavati pokazana ednost. Pokazni uređaj mašina za odmjeravanje jednakih ina mora da ima pokazivač (brojač) dužine izmjereneog ko- la na kome se pokazivanje automatski poništava na kraju kog odmjeravanja zadate dužine, a brojač izmjerenih koma- mora da omogućiti poništavanje pokazane vrijednosti.

Brojač komada mora biti povezan sa brojačem izmjerene ine.

Član 15.

Mašine za mjerenje dužine moraju imati komandne ure- e. Zavisno od namjene mašine za mjerenje dužine, koman- im uređajima mora da se obezbijedi potrebna funkcional- st (na primjer uređaj koji će mjerni točak zadržati sve dok govarajuća dužina nije odmjerena ili koji će isključiti, od- sno zaustaviti mjerni točak za kratko vrijeme, kada se do- gne određena dužina, ili automatski sklop koji obezbjeđuje ekid procesa mjerenja, ako je otkazalo povlačenje mjerenog aterijala ili je materijal nedovoljno zategnut i dr.).

Član 16.

Mašine za mjerenje dužine, koje u procesu mjerenja na- se oznake dužine na mjereni materijal, nanošenje oznaka oraju da vrše tako da obilježavanje odmjerenih dužina na akih 0,1 m, ili 1 m odmjerene dužine vrše tačkama ili crtama. ačke ili crte koje predstavljaju cio broj metara, moraju se oz- čiti i brojem, a tačke ili crte koje predstavljaju polovine me- ra mogu se označiti i brojem bez oznake jedinice dužine.

Član 17.

Mašine za mjerenje dužine mogu da imaju dodatne ure- aje, kao što su:

- 1) štampač, koji bilježi na kartici ili traci vrijednost izmje- ene dužine. Vrijednost zabilježena na kartici ne smije se razli- ovati od vrijednosti očitane na pokaznom uređaju (vrijednos- i najmanjeg podjeljka moraju biti iste);
- 2) signalizacija, koja se uključuje neposredno prije nego to se dostigne određena odmjerena dužina;
- 3) uređaj za ručno isključivanje i uključivanje brojača iz- mjerene dužine, pomoću koga se može izbjeći mjerenje mjesta sa greškom na mjerenom materijalu. Ovaj uređaj treba da je povezan sa drugim brojačem koji će registrovati izmjerene dužine mjesta sa greškom na mjerenom materijalu.

Član 18.

Natpisi i oznake na mašinama za mjerenje dužine moraju biti ispisani na jednom od jezika i pisama naroda, odnosno na- rodnosti Jugoslavije.

Natpisi i oznake na mašini za mjerenje dužine moraju biti jasni, dobro vidljivi u radnim uslovima i ispisani tako da se ne mogu izbrisati ili skinuti.

Član 19.

Natpisi i oznake moraju da se nalaze:

a) na pločici (tablici) koja se nalazi na kućištu mjerila, i to:

- 1) firma, odnosno naziv ili znak proizvođača;
  - 2) oznaka tipa i tvornički broj mjerila;
  - 3) službena oznaka tipa mašine za mjerenje dužine, ako je izvršeno ispitivanje tipa;
  - 4) dozvoljeno samo za prečnike debljine od ... mm do ... mm (samo na mašinama kod kojih debljina materijala utiče na mjerenje);
  - 5) nazivna vrijednost maksimalne brzine mjerenja $V_{max} = \dots$ m/s (ako ova veličina utiče na rezultat mjerenja);
- b) na ploči pokaznog uređaja:
- 1) pored pokazivača vrijednosti izmjerene dužine, oznaka jedinice dužine: cm; dm; m;
  - 2) pored pokazivača, ukupno izmjerene dužine, ako ovaj postoji, oznaka jedinice dužine: cm; dm; m;
  - 3) pored pokazivača - brojača odmjerenih jednakih dužina: „komada“.

Član 20.

Odredbe ovog pravilnika primjenjivaće se na mašine za mjerenje dužine proizvedene od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Mašine za mjerenje dužine koje se nalaze u upotrebi pri- maće se na pregled i dalje ako ispunjavaju uslove u pogledu GDG, propisane članom 4. ili članom 5. ovog pravilnika.

Član 21.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika, prestaje da važi Pravilnik o metrološkim uslovima za mašine za mjerenje dužine žice i kabla („Službeni list SFRJ”, br. 46/81).

Član 22.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana ob- javljivanja u „Službenom listu SFRJ“.

Br. 0404-3548/1
26. novembra 1985. godine
Beograd

Direktor
Saveznog zavoda za mjere i
dragocjene metale
Milišav Vojičić, s. r.

745.

Na osnovu člana 33. stav 1. Zakona o mjernim jedinicama i mjerilima („Službeni list SFRJ”, br. 9/84), direktor Saveznog zavoda za mjere i dragocjene metale propisuje

PRAVILNIK O METROLOŠKIM USLOVIMA ZA AUTO-CISTERNE, VAGON-CISTERNE I PRENOSIVE CISTERNE

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se metrološki uslovi koje moraju ispunjavati auto-cisterne, vagon-cisterne i prenosive